

קו התקווה

אריה ארנון*

"אין פרטנר", "פשרה אמיתית היא אשליה", "תנו לצה"ל לנצח", קובעים ותובעים הניצים החדשים בעקבות המשבר החמור ביותר בתהליך השלום מאז תחילתו עם יוזמת סאדאת.

הניצים החדשים, וביניהם ראש הממשלה שנבחר להביא שלום, מפרשים את קמפ דייויד ב' ואת התפתחות העימות האלים, כהזדמנות ניצחת לתפיסתם. נימוקיהם נשענים על הטענות הבאות: ברק הציע לפלסטינים פשרה מרחיקת לכת; דחייתה של הפשרה מראה כי ערפאת והעם הפלסטיני אינם מוכנים לחתום על "סיום הסכסוך", בניגוד לרושם השיקרי שיצרו בעבר. זו פרשנות לא נכונה. קמפ דייויד II לא אוששה טענות אלה. ברק הציע הצעות נדיבות ביחס לשיח הישראלי הפנימי. אך אין הן הצעות נדיבות בהשוואה לציפיות הפלסטיניות והבינ"ל. אלה יצאו תמיד מ"הקו הירוק" כבסיס לחלוקת המולדת המשותפת בין שני העמים. גם ההצעות בנושא ירושלים, נדיבות ככל שתהיינה בשיח הפנים ישראלי, רחוקות מהשיח הפלסטיני מאז 1967. במיוחד, כריכת הפשרה בירושלים בתביעות לויתורים פלסטיניים בהר הבית, והעתקת הסכסוך מהמימד הלאומי לדתי, היו שגיאה חמורה.

יותר מכך, הפיכת ההצעות הלא מספקות מבחינת הפלסטינים, לאולטימטום בחינת TAKE IT OR LEAVE IT, העמידו את הפלסטינים בפינה ללא מוצא. מה גם שארה"ב התיצבה מפורשות לצד ישראל.

המסקנה הניצית מתבססת על הצעות ישראליות קמצניות מדי ולא נדיבות מדי, לסיום הסכסוך. המבחן לטענה היונית מחייב לצאת מהשיח הפנים-ישראלי אל המציאות המדינית. ופירושה: הסדר שלום אפשרי על בסיס ה"קו הירוק" ופתרון לסוגית הפליטים.

במו"מ נעשו שגיאות רבות. ביניהן, עוד לפני קמפ דייויד, אי יצירת אמון בין הנושאים והנותנים ונקיטת צעדים חד-צדדיים, במיוחד בהרחבת ההתנחלויות; דחיות חוזרות ונשנות בישום ההסכמים (מעבר שני בין הגדה והרצועה, שחרור אסירים, פעימה שלישית); דחית תחילת המו"מ עם הפלסטינים עד אחרי כשלוש המו"מ עם הסורים. לכך יש להוסיף את דרך ניהולו הרשלנית של המו"מ עד לקמפ דייויד II ובמהלכו. המידע על ההצעות השונות אינו מלא, אך אין הוא מוכיח את טענות מספידי אוסלו. אמנם, התגובה הפלסטינית למצוקתה במו"מ, התססת הרחוב על ידי התנזים ומעשי אלימות כנגד ישראלים, החזירה את המחנה היוני לעמדת התגוננות בציבור. אך לשוללי הפשרה בין שני העמים אין חלופה ממשית.

ברק הפך מיקוח בין שני צדדים, על הגבול ביניהם וסוגיות אחרות, למנוף לערעור ההישג העיקרי של אוסלו: ההכרה ההדדית זה בזה. בכך החזיר את ישראל לימיה העצובים של גולדה מאיר: אין עם מי לדבר ואין על מה לדבר. לא במקרה קואליצית הסירוב הישראלי, מגנדי ובני אלון דרך המתנחלים והימין, חותרת ליציאה מתהליך אוסלו בברית עם ברק. ברק, בחודשים האחרונים, חיזק אותה אידיאולוגית ועומד עתה להנהיגה במלחמה נגד ההסדר היחיד האפשרי עם הפלסטינים. אילו שבחרו את ברק לראשות הממשלה לא נתנו לו מנדט להוביל את ישראל למלחמת ברירה. לחזיתות הסירוב, הישראלית והפלסטינית, אין דרך של ממש. חבל על הדם שישפך עד שנבין שמאז סאדאת הקו הירוק הוא קו התקווה.

* פרופ' במחלקה לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון; מראשי "שלום עכשיו".